

Sjećanje na gospodina Duška Popovića,
PRVOG novinara Hrvatske mreže zdravih
gradova, koji je svojom toplinom i osobnošću,
djelima, kamerom i tekstovima desetljećima
razvijao i dokumentirao razvoj naše Mreže.
DA SE NE ZABORAVI!

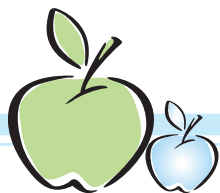
Sve naše godine

O neraskidivoj vezi Duška i zdravih gradova najbolje govori povijest razvoja naše Mreže. Sve je počelo 1987. godine kada je doktor Slobodan Lang s jednog od svojih putovanja „donio“ u Zagreb ideju projekta Zdravi grad, koju je u to vrijeme tek pilotirao Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije (Eu SZO). Oduševljenje idejom i gradske uprave i javnosti ubrzalo je uspostavu projektnih aktivnosti u svim tadašnjim općinama pa tako i na Medveščaku gdje je Duško bio zaposlen kao urednik općinskog lista *Medveščak*. I otada je svaki od brojeva *Medveščaka* donosio barem jedan članak vezan uz zbivanja u projektu Zagreb – zdravi grad. Grad Zagreb je u

rujnu 1988. bio domaćin Međunarodne konferencije zdravih gradova Eu SZO (koja je poslije nazvana Nultom konferencijom Europske mreže zdravih gradova) čime je krenulo i snažnije širenje projekta u drugim gradovima u Hrvatskoj. Formalno je Hrvatska mreža zdravih gradova kao udruga registrirana u proljeće ratne 1992., a uz Duškovu smo pomoć putem Suportivnog centra Mreže (na Školi narodnog zdravlja „A. Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) pokrenuli operativni ustroj Mreže i razvoj „tehnologije“ umrežavanja. Kako bi Slobodan rekao, posao Duška i mene bio je „pripremiti Mrežu za mir“. U to doba najvažnije je trebalo biti otvaranje akademske zajednice prema praksi, prema ljudima

koji u rutini svakodnevice obavljaju poslove bitne za promicanje zdravlja i unaprjeđenje kvalitete života cijelih populacija i pritom kumuliraju (iskustveno) zapanjujuće znanje kojeg mi u akademskoj zajednici nismo ni svjesni. Zato smo u ljeto 1994. pokrenuli međunarodnu Motovunsku ljetnu školu unaprjeđenja zdravlja. Željeli smo zajedno, baš u ta turbulentna vremena politike nestabilnosti, radikalnog neoliberalizma i početka uočavanja svih negativnih trendova globalizacije, pokazati da „ima nade“ za današnju Europu. Pokazati da postoje ljudi koji su spremni poduzeti akciju i raditi za dobrobit (ne samo) sebe (nego) i drugih u svom okruženju. Motovunskim smo tečajevima upravo njih željeli privući. Čuti iskustva iz prve





ruke, naučiti što je, kako i zašto uspjele ili propale. Pozivani su i vodeći eksperti iz područja javnog zdravstva (ovisnosti, održivog razvoja, medija, rukovođenja u zdravstvu, zdravstvene politike i dr.) kako bi nas informirali o trenutnim dometima teorije i prakse u svojem području. Usporediti i uskladiti djelovanje (postojeću praksu) sa spoznajama (mogućnostima unaprjeđenja) bio je cilj svakog od naših 152 održana tečaja, koji su Duškovom zaslugom prikazani u zasebnom broju Motovunskog glasnika. Tijekom dva tjedna održavanja škole u Motovunu, svake godine, Dule je bio i srce organizacije svih interaktivnih događanja sa zajednicom: sajмова, radionica, festivala, koncerata, izložbi, predstava ... Zajednički smo radili i na razvoju koncepta Sajma zdravlja koji je u travnju 1996. prvi put održan u prostoru Zagrebačkog velesajma. Tijekom cjelodnevnog programa (od 10 do 18 sati) usporedno su provedene četiri grupe aktivnosti: izložbena, poster-prezentacije aktivnosti hrvatskih Zdravih gradova, demonstracijska i prodajna (proizvoda i usluga koji promiču ili čuvaju zdravlje), radionice učenja praktičnih vještina koje vode zdravlju te forumi, tematski sastanci nevladinih udruga i organizacija koji su imali za cilj potaknuti interesno okupljanje i koordinirati zajedničko djelovanje. Krajem 1996. godine uveli smo još jednu novinu u rad Mreže – godišnji Poslovni sastanak (Rijeka, studeni 1996.). Duško je 1997. godine pokrenuo objavljivanje prvoga glasila Hrvatske mreže „Zdravi grad“ (četiri redovita i jedno do dva posebna izdanja godišnje). Kao uvod u obilježavanje desete godišnjice Zdravih

gradova Duško je 1998. priredio prvi video u produkciji Mreže - „Deset godina poslije“, za kojim su slijedila „Slavonska svitanja“, 1999. i „Istarski kažuni“ 2000. godine. Posebno ga je radovalo stvaranje, kako je govorio, našeg prvog „pravog“ časopisa Epohe zdravlja koji smo pokrenuli 2005. godine. Svoje ljubavi film, video, rad s mladima i javno zdravstvo povezao je osnivanjem novog tečaja Motovunske škole „Dječje filmsko i video stvaralaštvo u funkciji javnog zdravstva“ (2007.) uz koji je nezaobilazan bio i dječji filmski kamp. Puno je truda uložio u pripremu i provedbu Kampanje „Povezani zdravljem“ kojom se 2008. obilježavala dvadesetogodišnjica zdravih gradova u Hrvatskoj. Tijekom 12 mjeseci 2008., s 12 različitih tema mjeseca, željeli smo podići svijest javnosti o vodećim javnozdravstvenim izazovima Hrvatske. Koordinaciju svake teme mjeseca preuzimao je drugi grad, odnosno županija, čime je kampanja dobila policentričnost i održivost (kontinuitet). U Zagrebu je u listopadu 2008. (po drugi put) održana Međunarodna konferencija Zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije. S više stotina sudionika Konferencije iz preko trideset europskih (i izvan europskih) zemalja među kojima je bilo i više od 130 gradonačelnika, regionalnih političara i parlamentaraca, Zagreb je (na pet dana) bio metropola zdravih gradova. Duškova je upornost, napokon 2010. rezultirala i objavom naše knjige „Pokret zdravih gradova – Djelotvorno znanje za zdravlje“ kojom smo dokumentirali i prokomentirali dvadeset godina zajedničke „bitke“ za bolje zdravlje u Hrvatskoj. Desetljeću koje je uslijedilo,

od 2009. do 2018., nadjenuli smo naziv „Preuzimanje odgovornosti“. Već smo kampanjom „Povezani zdravljem“ željeli potaknuti na djelovanje, kako pojedince, žitelje naših gradova, tako i lokalne i županijske vlasti, šaljući poruku da uz osobnu postoji i društvena i politička odgovornost za zdravlje. Radili smo na razvoju kompetentne javnozdravstvene profesije koja bi bila sposobna „presretati“ probleme i nuditi realistična i dostižna rješenja jer za teške probleme (koji nam predstoje) ne postoje laka i brza rješenja. Edukacijom i zajedničkim akcijskim istraživanjima djelovali smo na jačanju javnozdravstvene kompetencije lokalne samouprave. Balansirajući između na dokazima temeljenog i lokalno izvedivog, akademskim smo dokazima poticali razvoj programa koji djeluju na odrednice zdravlja u širem okruženju (nisu usmjereni samo na promjene pojedinačnog ponašanja). Napornu dekadu obilježili smo 2018. proslavom na Školi narodnog zdravlja „A. Štampar“ te tiskanjem posebnog broja Epohe zdravlja „Ljudi, programi i događanja koja su obilježila naših prvih trideset godina“. Naslovna stranica broja, Duškov odabir, bila je sažetak onoga što jesmo i što radimo: „Zlatna staza, sastavljena od komadića, doprinosi lokalnih projekata i pojedina, koja vodi k zajedničkom cilju“. Kao što i sami znate, ni četvrta dekada našeg zajedničkog rada nije staza posuta ružama, ali ne posustajemo. I dalje, s Duškom u srcu, MIJENJAMO GRADOVE DA BISMO MIJENJALI SVIJET.

Prof. dr. sc. Selma Šogorić
predsjednica HMZG
ssogoric@snz.hr

